

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Qvæst. 1. Quid sit bonum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

TRACTATUS
DE SCIENTIA MORALI
SEV ETHICA.

SCIENTIAM moralem, seu doctrinam illam de actionibus moralibus, hoc est bonis & malis, quam Græco vocabulo Ethicam appellant, nemo est, qui non facile fateatur, maximæ esse utilitatis, iucunditatis ac dignitatis; quid enim homini, ad felicitatem consequendam nato, utilius exco- gitari possit, quam in quo potissimum consistit, & quibus modis vel perdi possit, vel acquiri, cognoscere? quod si vlla prorsus scientia delectationem habeat annexam; vel huius sane maxima esse debet, quæ in rerum tam necessariorum contemplatione versatur; cumque felicitas sit hominis suprema dignitas ac vltimus finis ambigi nequit quin eo dignissimum sit eam sibi disciplinam comparare, sine qua nec ipsam esse suam dignitatem cognosceret, nec qua ratione adipiscenda sit. Quamvis autem, ut de aliarum scientiarum omnium, ita de ipsius obiecto non possent variæ inter se dissentien- tium sententiæ deesse, & quælibet non improbabilis pro se rationes adducere posset; tamen omiſſa illa magis curiosâ, quàm vtili disputatione, ego ipsam felicitatem naturalem, prout saltem à me tradetur, & optime, ni fallor, à quocumque tradi posset, ipsi pro adæ- quato obiecto statuendum arbitror, utpote quæ de ea sine dubio agit, & de nullo alio, quod ad ipsam reduci non possit, aut quod potius pro tali assignari deberet. Quia vero si omnia, quæ ad hanc scientiam per se spe- ctant, proponenda essent, nimis longus esset tractatus, complecteretur enim maximam partem earum difficul- tatum, quæ in prima secundæ & secundæ secundæ par- tis Theologiæ, ut à Divo Thomâ tradita est, examinan- tur; & quia etiam in ipsa Theologia ab omnibus ex- plicari solent, principales tantum & generales examinabo quæstiones.

DISPUTATIO I.
DE FELICITATE HOMINIS.

In, ut iam dixi, Felicitas secundum me huius scientiæ obiectum adæquatum sit, merito ab eius consideratione aspicio hunc Tractatum, & quia ipsa felicitas summum bonum hominis est, & vltimus finis, prius de natura boni & finis aliqua præmittenda videbantur.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid sit bonum?

Omissis variis acceptionibus boni, secundum quas variè etiam describi posset, de eo ut ad hunc Tra- ctatum particulariter spectat agendum.

CONCLUSIO.

Bene describitur bonum esse id, quod habet in se per- fectiorem, ratione cuius inuitare possit potentiam appe- titivam ad ipsum appetendum appetitum elicitum. Hac est in re ipsa communis, ac conformis definitioni à veteri- bus traditæ, quam approbat Philosophus primo Ethicorum ad Nicomachum: Bonum est quod omnia appetunt, sed ni fallor clatior & minoribus exposita difficul- tatibus. Probatur quia ex communi acceptione omne tale dicitur bonum, & nihil dicitur bonum præsertim spectans ad scientiam moralem, quod non sit tale; nec alia ratione melius explicari potest.

Obicies primo, Illa descriptio conuenit malis: ergo non est bona. Probatur antecedens, quia mala, ut mors, & peccatum, habent aliquid, ratione cuius inuitant ad appetitionem sui; alias nemo illa appeteret contra quo- tidianam experientiam.

Respondeo, distinguendo antecedens, quatenus mala sunt præcise, nego; Quatenus habent etiam aliquam rationem boni, concedo antecedens, & nego conse- quentiam, Respondeo etiam ad probationem antece- dentis eam distinguendo, quatenus mala, nego; quate- nus bona, concedo.

Itaque quando aliquis appetit mortem, considerat in ea rationem boni vtilis, quatenus deseruit ad libe- randum ipsum à malis aliquibus, quibus affligitur, vel ad vindicandum se de aliis, quibus mors illa displicere posset; aut rationem boni iucundi, aut honesti; & simi- liter peccantes considerant in peccato rationem boni delectabilis, aut vtilis, & ab illa ratione inuitantur ad ipsum appetendum.

Difficilius est altera obiectio, nempe quod ipsa vo- luntas, ut pote potentia libera, possit aliquid velle, in quo vel consideraret solam rationem mali; vel nec ma- li nec boni rationem vllam animaduerneret; quod si ita esset, corrumpere videretur proposita definitio, ac ipsa etiam veterum ac Aristotelis, quomodocumque soleat explicari. Quia vero maior huius discursus est in con- trouersia inferius per se examinanda, abstrahendo iam ab eius decisione.

Respondeo iam, si sit falsa, obiectionem eo ipso desi- cere; si vero sit vera, negando minorem, quia quamvis voluntas istiusmodi obiecta ex sua libertate appeteret, tamen illis sic consideratis non competeret definitio præmissa, nec consequenter censenda essent bona; aut corrumpere præmissa nostra definitio, quia non haberent in se perfectionem, ratione cuius appeterentur, nec in- uitarerent, aut mouerent voluntatem ex perfectione sua ad eorum appetitionem; sed tota ratio volendi esset ip- samet libertas voluntatis.

QVÆSTIO II.

An voluntas possit aliquid, quod non sit bonum, appetere, vel fugere à bono quia bonum.

Quia in præmissa responsione abstraxi à difficulta- te maioris; antequam progrediar ulterius, eam hic examinabo.

Nominales cum Occano in tertia distinctione deci- ma tertia, dubio tertio, Gabriele secundo distinctione sexta, quæstione prima, Angelsto in moralibus capite se- cundo, tuerentur partem affirmatiuam; communior vero aliorum Authorum sententia amplectitur negatiuam.

CONCLUSIO. I.

Voluntas potest pro sua libertate à bono, considerato tantum ut bono, sine consideratione vllius generis, malitia, fugere, vel ipsum repudiare per positivam nolitionem, & velle malum, quia malum, seu consideratum tantum, ut ma- lum, supposito quod omniſſio pura libera non sit possibilis. Hac est iuxta Nominales, quibus fauere videtur Scotus sal- tem probabiliter, in primo distinctione secunda quæst. 4. & in 2. dist. 43. quæst. vbi videtur esse dubius de hac re.

Probatur prima pars, quia aliàs volitio boni sic propo- si fieri esset necessaria, & non libera, nec laudabilis aut me- ritoria; sed absque necessitate non est asserendum quod voluntas, quæ est essentialiter potentia libera, habeat actum aliquem elicitum necessarium: nulla autè est ne- cessitas

Quomodo mala ap- petuntur.

Obiectum huius Tractatus.

Supposita impossibili- litate omis- sionis pu- ra volun- tas potest nolite bo- num & velle malum

Quid est bonum.